

Uppföljning av miljöprogrammets indikatorer

År 2014 antogs sex lokala miljömål för Nacka kommun och våren 2016 antogs Nackas miljöprogram 2016-2030 med full politisk enighet i kommunfullmäktige. Miljömålen spänner över alla typer av verksamheter i Nacka kommun. Det berör alla kommunala nämnder och enheter, medarbetare, fristående utförare, företagare, ideella krafter och alla Nackabor.

I det beslutade miljöprogrammet har varje miljömål försetts med indikatorer och tidsatta målnivåer. Med hjälp av indikatorerna och tidigare analyser följer kommunstyrelsen här upp hur arbetet mot att nå miljömålen fortlöper. I detta dokument görs en genomgång av respektive miljömål och dess indikatorer, med kommentarer om utvecklingen går i fas med målnivån eller ej, och om det krävs stora insatser eller mindre för att nå målet.

Begränsad klimatpåverkan

Nacka ska bidra till att minska den globala klimatpåverkan genom att sänka sina direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser.

Sammanfattande kommentar: Begränsad klimatpåverkan är en utmaning för alla världens länder och kommuner. I Nacka ser vi en positiv trend med minskade utsläpp per invånare. Till viss del får vi draghjälp av att frågan har stort fokus globalt, vilket skyndar på teknikutvecklingen. Men det krävs också beteendeförändringar för att nå målen, och kommunen har en stor möjlighet att påverka genom sin planering. Det delmål som bedöms svårast att uppnå är det om minskad klimatpåverkan från konsumtion. Det målet är också svårt att mäta, men är den klart största källan till utsläpp av växthusgaser i Nacka.

1.1 Utsläpp av växthusgaser per person (ton/person).

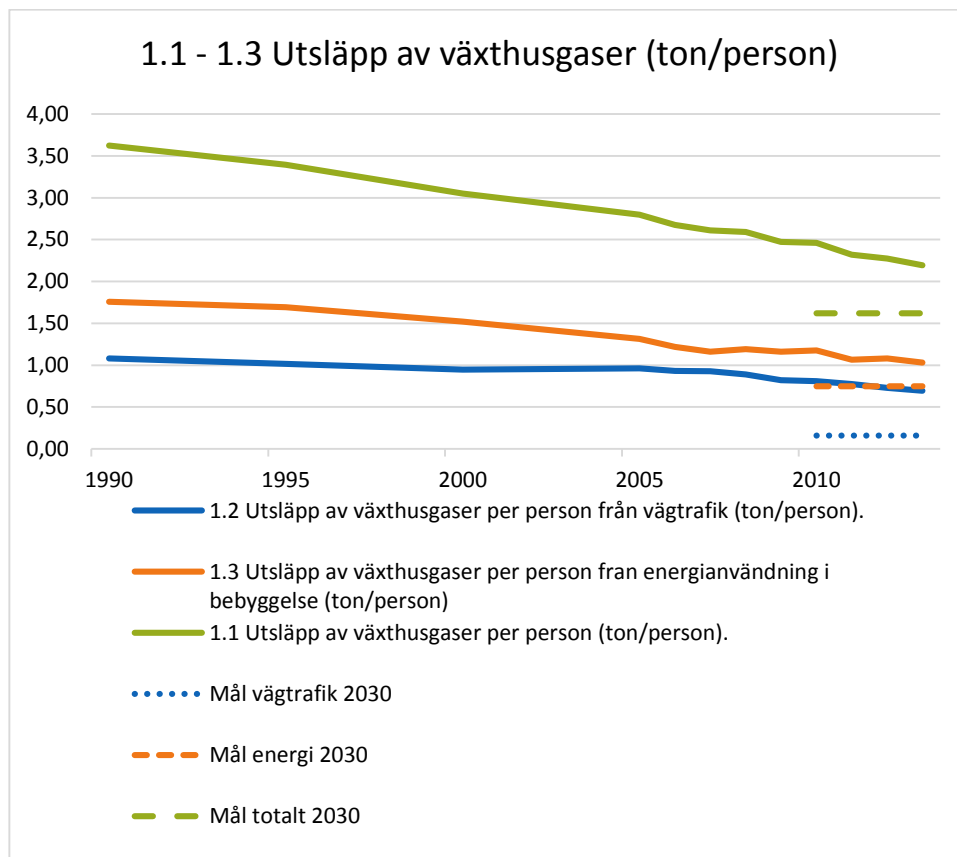
Målnivå: 2020 minskning på -15% , 2030 -30%. Basår 2011.

1.2 Utsläpp av växthusgaser per person från vägtrafik. (ton/person)

Målnivå: 2020 minskning på -25%, 2025 -50%, 2030 -80%. Basår 2010.

1.3 Utsläpp av växthusgaser per person från energianvändning i bebyggelse. (ton/person).

Målnivå: 2020 minskning på -15%, 2030 -30%. Basår 2011.

Kommentar: Dessa tre mål är en utmaning som Nacka delar med Sverige, Europa och världen. Vi kan se en positiv utveckling mot måluppfyllelse, men inte utan att insatser görs. Byggbranschen och fordonsindustrin bidrar med bättre teknik, men kommunen behöver också se till att den tekniken kommer till användning, genom att på olika sätt styra mot att bästa möjliga teknik ska användas. Ett tydligt exempel där kommunen har stor möjlighet att påverka detta är vid markanvisningar. För att uppnå målet om vägtrafik har regeringens utredning kommit fram till att man behöver jobba med effektivare bilar, förnybara bränslen och minskat bilåkande. Hittills har minskningar kommit från effektivare bilar och större andel förnybara bränslen medan trafikmängderna har ökat. Kommunen har stor möjlighet att påverka beteendet genom planering.

(Läs mer: <http://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Klimat-och-luft/Klimat/utslappen-av-vaxthusgaser/Snabbstatistik-utslapp-av-vaxthusgaser-2015/#>)

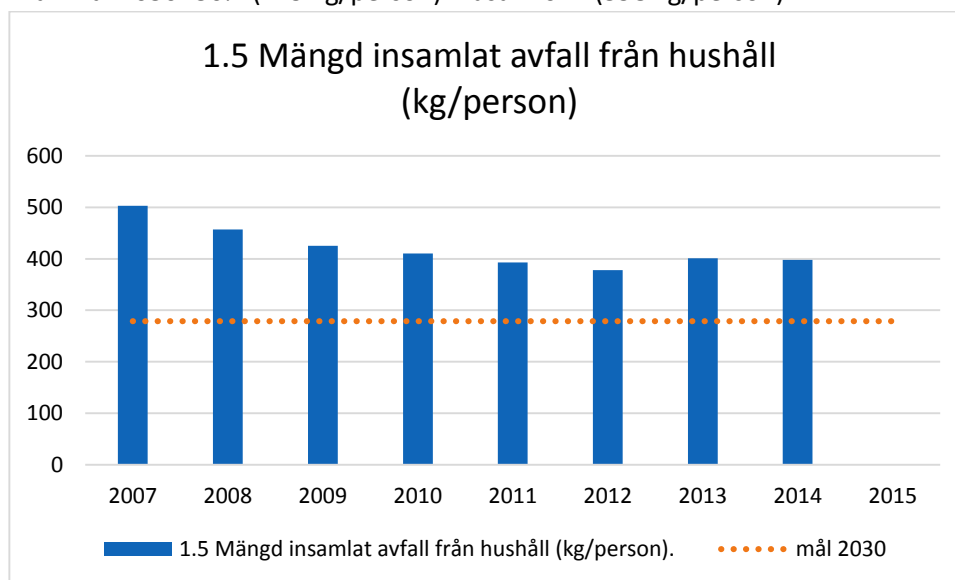
1.4 Klimatpåverkan från konsumtion. (mäts som trend)

Målnivå ej satt. Basår 2016 via vaneundersökning. *Siffror kommer hösten 2016.*

Kommentar: Klimatpåverkan från konsumtion är den enskilt största källan till klimatpåverkande utsläpp som orsakas av invånare i Nacka. Det har hittills endast funnits siffror på nationell nivå som Naturvårdsverket tagit fram, men fr.o.m. 2016 kommer Nacka kommun att göra en egen vaneundersökning genom telefonintervjuer med Nackabor. Resultat av denna undersökning kommer att ligga till grund för framtida bedömning av läget och vilka insatser som behövs. Generellt ökar konsumtionen i Sverige, men det finns också en trend att människor vill göra mer medvetna val.

1.5 Mängd insamlat avfall från hushåll. (kg/person)

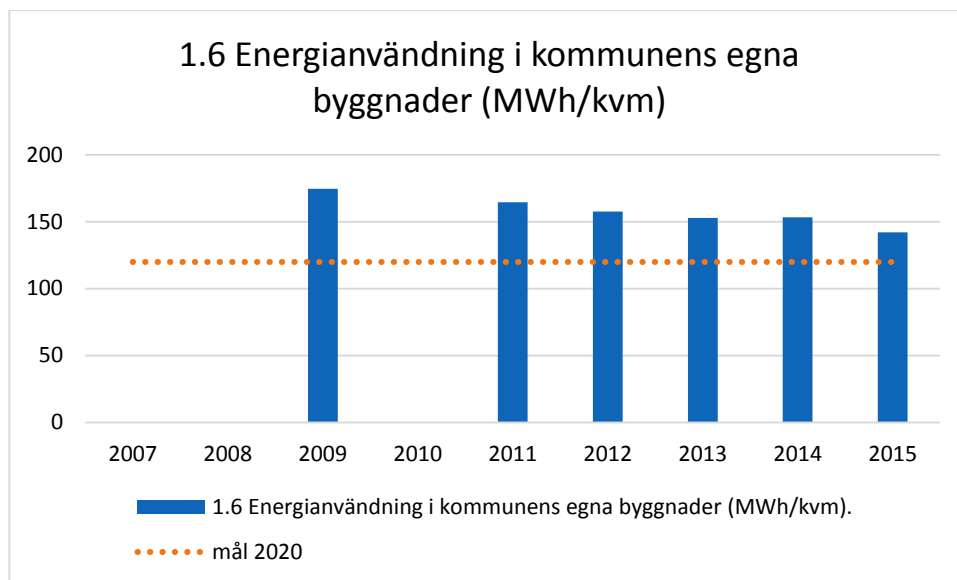
Målnivå: 2030 -30% (279 kg/person). Basår 2014 (398 kg/person).

Kommentar: Detta mål hänger ihop med konsumtionen och är en indikator både på hur väl vi sorterar vårt avfall och hur mycket vi konsumerar. Inom avfallsområdet har kommunen länge haft ett aktivt arbete som också visar sig i att trenden är positiv. Med fortsatt arbete bedöms målet kunna uppnås.

1.6 Energianvändning i kommunens eget fastighetsbestånd. (MWh/kvm)

Målnivå: 2020 -20% (120 kWh/kvm). Basår 2014 (150 kWh/kvm).

Kommentar: Kommunen har jobbat aktivt med att effektivisera energianvändningen i egna lokaler sedan 2009. Med fortsatt arbete bedöms målet kunna uppnås.

Frisk luft

Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Sammanfattande kommentar: Luften i Nacka är generellt sett bra. Målen för partiklar och kvävedioxid kan vara svåra att nå för vissa skolor och förskolor som ligger nära hårt trafikerade vägar men vi inväntar fortfarande data kring detta. Målen om ökad cykelpendling bedöms kräva fler vintercyklister för att uppnås. Generellt är Nacka en kollektivtrafikpendlande kommun.

2.1 Andel skolor och förskolor där utomhusluften klarar nationellt mål för partiklar. (%)

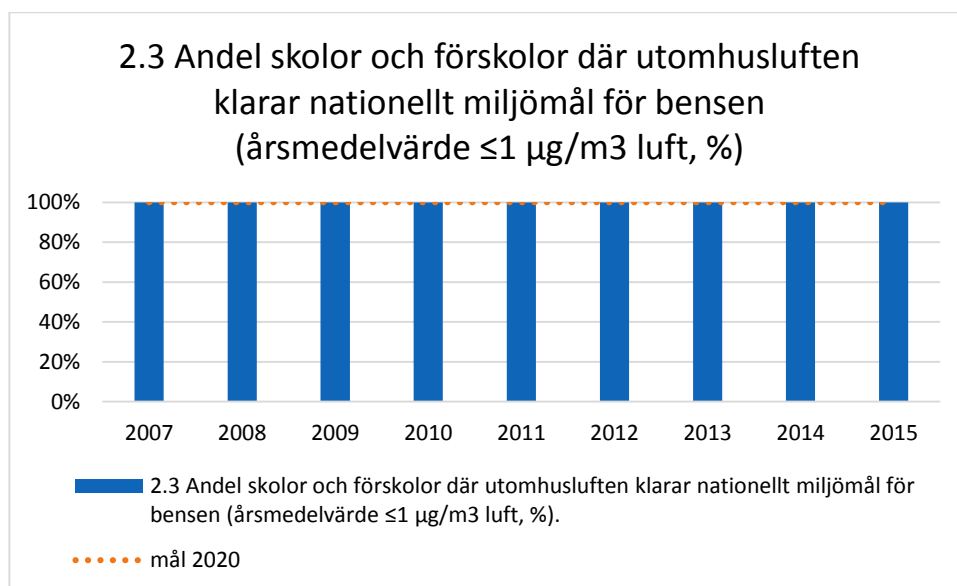
Målnivå: 2020 90%, 2025 100%. Basår 2015. *Siffror kommer hösten 2016.*

2.2 Andel skolor och förskolor där utomhusluften klarar nationellt mål för kvävedioxid. (%)

Målnivå: 2020 90%, 2025 100%. Basår 2015. *Siffror kommer hösten 2016.*

2.3 Andel skolor och förskolor där utomhusluften klarar nationellt mål för bensen. (%)

Målnivå: 2020 100%, 2025 100%. Basår 2015.

Kommentar: Siffror för partiklar och kvävedioxid 2015 kommer efter sommaren 2016. För skolor och förskolor som ligger nära trafikerade vägar kan det vara en utmaning att nå målet. För bensen är läget gott i hela kommunen och har så varit långt tillbaka i tiden.

2.4 Andelen av alla resor i högtrafik som sker med cykel. (%)

Målnivå: 2020 10%. Basår 2015.

2.5 Antal cyklande vid vissa mätpunkter i förhållande till total befolkning.

(passager/invånare) Målnivå: 2030 15 passager/invånare. Basår 2015.

2.6 Antal påstigande i kollektivtrafiken i förhållande till total befolkning.

(påstigande/invånare) Målnivå: Sätts när siffror för basår kommer. Basår 2014.

Kommentar: Cyklingen ökar både i Nacka och i hela regionen, men Nacka är framförallt en kollektivtrafikpendlande kommun. År 2015 nådde vi 7,8 passager per invånare på cykel, i förhållande till målet 15 passager per invånare år 2030. Målet om att 10 % av alla resor i högrafik år 2020 ska ske med cykel kräver att vi får fler vintercyklister, vid senaste mätningen 2012 nåddes 5 %.

Under våren 2016 ska en framkomlighetsstrategi antas av kommunfullmäktige. Framkomlighet i Nacka beskriver kommunens strategi för framkomlighet i trafiksystemet. Strategin visar vilket förhållningssätt kommunen har för att hantera kapacitetsbrister och framkomlighetsproblem när det nya Nacka växer fram. Strategin tar också upp vilka verktyg kommunen har för att skapa en pålitlig och förutsägbar framkomlighet i trafiksystemet, med prioritet för gående, cyklister och kollektivtrafik.

Giftfri miljö

Nacka ska vara så giftfritt att inte människor eller miljö påverkas negativt.

Sammanfattande kommentar: Målet om inventering och åtgärdande av särskilt farliga ämnen i skolor, förskolor, lekplatser och idrottsanläggningar bedöms behöva extra insatser för att uppnås. Ett arbete har redan inletts på lokalenheten, men det återstår att få igång arbete hos de privata fastighetsägarna. Målet om att sanera förorenade markområden bedöms behöva extra insatser för att uppnås då det inte alltid finns en motpart som kan bekosta saneringen. I övrigt bedöms målen kunna uppnås med planerade insatser.

3.1 Andel punkter på checklistan för giftfri förskola som förskolorna i snitt klarat av. (%)
Målnivå: 2018 75%, 2020 100%. *Siffror kommer 2017.*

3.2 Skolor, förskolor, lekplatser och idrottsanläggningar som är inventerade och åtgärdade avseende särskilt farliga ämnen. (%)
Målnivå: 2020 10%, 2025 50%, 2030 100%. *Siffror kommer 2017.*

Kommentar: Ett arbete för att inventera och rensa förskolor och skolor på farliga ämnen har redan startat. I april 2016 hölls en utbildning för personal i alla Nackas förskolor, och checklistan med tillhörande informationsbroschyr delades ut. Utbildningsnämnden har skjutit till 2 miljoner kronor för utbyte av material som innehåller farliga ämnen som skolor och förskolor kan söka bidrag för, och intresset från verksamheterna har varit stort. Utbildningsenhetens bedömning är att alla pengar kommer att användas under året.

För inventering av särskilt farliga ämnen i byggmaterial har ett samarbete med Stockholms universitet inletts och en första utbildning för förvaltare ska hållas under maj-juni 2016. Eftersom utbyte av byggmaterial är mer komplicerat och dyrare än att byta ut lösa inventarier bedöms extra pengar behöva skjutas till för att nå målet. Genom att byta ut material som redan är i behov av renovering hålls kostnaderna för detta mål ändå nere. Det återstår oklarhet om hur vi går vidare med inventering och åtgärdande i skollokaler som ägs av privata fastighetsägare.

3.3 Förorenade markområden som är sanerade. (%)

Målnivå: 2025 50%, 2030 100%. *Siffror kommer 2017.*

Kommentar: I Nacka finns ca 390 misstänkt förorenade områden då vi har en rik industrihistoria. Misstänkt förorenade områden kan t.ex. vara där det har legat en bensinmack, ett varv, ett industriområde eller en handelsträdgård. Omkring 50 av dessa 390 områden har undersökts mer noggrant och 23 av dem har klassats som hög eller mycket hög risk. Det finns även 160 objekt som klassats preliminärt som hög eller mycket hög risk, enbart baserat på typ av bransch.

Under 2016 gör miljöenheten en genomgång av alla misstänkt förorenade områden i Nacka och kommer efter det att ha en övergripande prioriteringsordning för undersökning och åtgärd. Den som har förorenat ett mark- eller vattenområde är ansvarig för att sanera detta. Ibland behövs särskilda ansvarsutredningar göras, som kan vara väldigt varierande i hur mycket tid och resurser som krävs. Om den ansvariga verksamheten inte längre finns kan kostnaden för sanering hamna på kommunen som markägare. Målet om att sanera förorenade markområden bedöms behöva extra insatser för att uppnås då det inte alltid finns en motpart som kan bekosta saneringen.

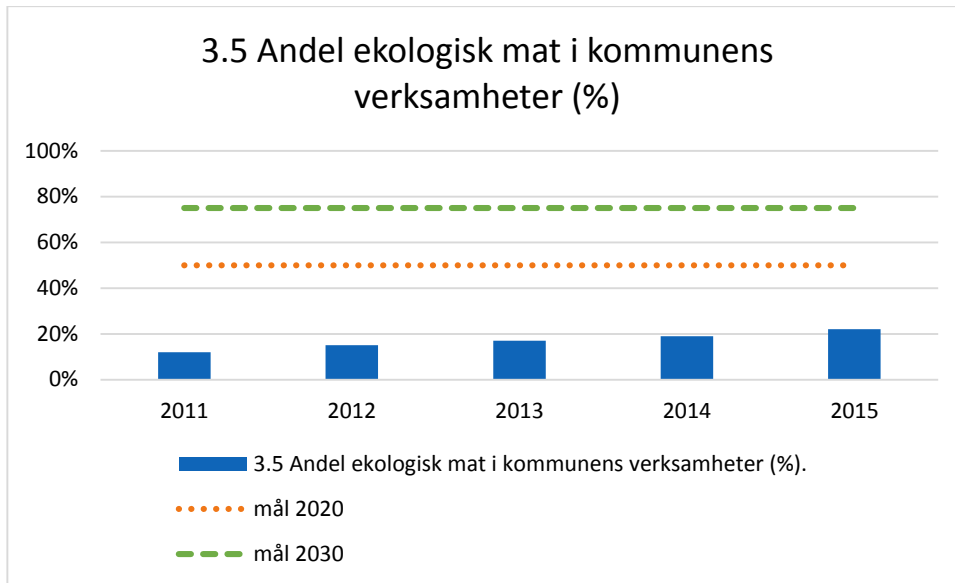
3.4 Mängd farligt avfall som slängs i vanliga soppåsen. (g/hushåll och vecka)

Målnivå: 2020 50 g/hushåll och vecka, 2030 0 g/hushåll och vecka. Basår 2014.

Kommentar: En första s.k. plockanalys gjordes 2014, där man undersökte påsar med hushållsavfall och noterade hur mycket farligt avfall som fanns där. Analysen gav 100 g/hushåll och vecka, målet är att komma ner till 50 g till 2020 och 0 g 2030. Då plockanalyser är lite mer kostsamma kommer de inte att göras varje år utan ca vart 4:e eller 5:e år. Alla mål med absolut noll är förstås svåra att uppnå, men nära noll bedöms vara möjligt med fortsatta insatser.

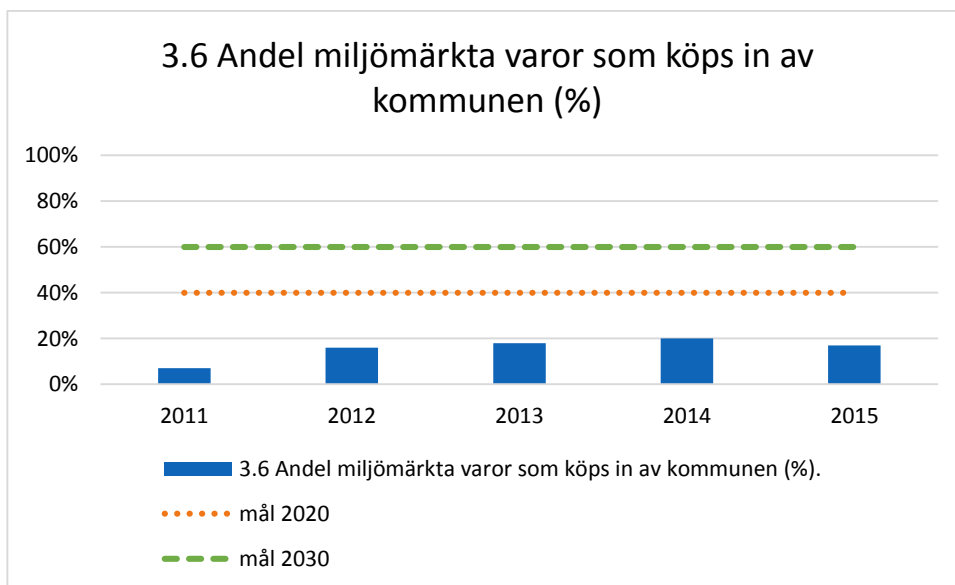
3.5 Andel ekologisk mat i kommunens verksamheter. (%)

Målnivå: 2020 50%, 2030 75%. Basår 2014.

3.6 Andel miljömärkta varor som köps in av kommunen. (%)

Målnivå: 2020 40%, 2030 60%. Basår 2014.

Kommentar: En ökad efterfrågan på ekologisk mat och miljömärkta produkter i samhället i stort bidrar till att öka utbudet av sådana produkter och är en trend som har pågått i flera år. Kommunen har som storkonsument mycket goda möjligheter att bidra till ett ökat utbud. Med ökad efterfrågan sjunker också priserna på dessa alternativ. För att nå målen krävs ett

samarbete och en medvetenhet hos både upphandlare och beställande enheter. Det krävs också att trenden i samhället i stort fortsätter åt samma håll så att både utbud och priser fortsätter att utvecklas positivt.

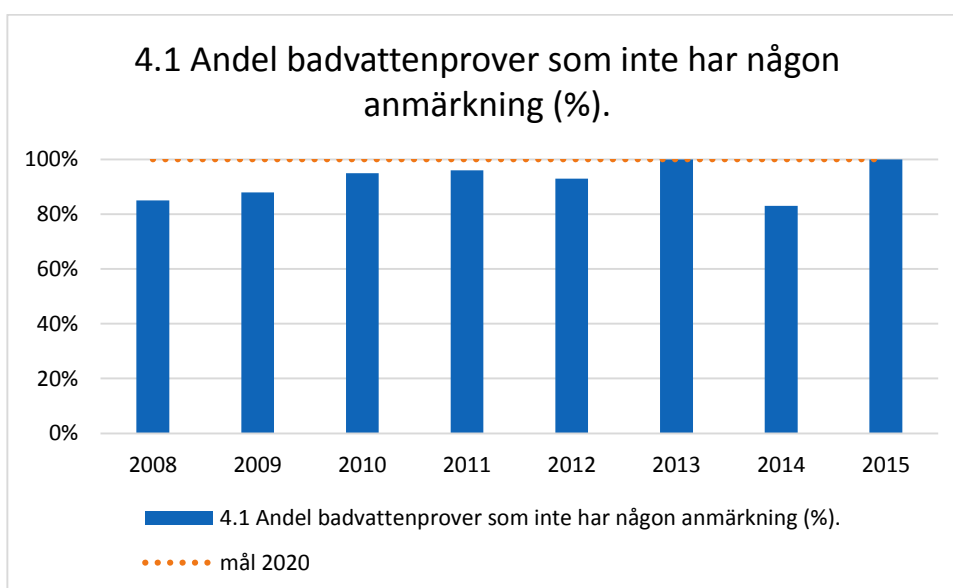
Rent vatten

Sjöars och vattendrags biologiska och ekologiska värden ska bevaras. Kust och farvatten i Nacka ska ha goda förutsättningar för rik biologisk mångfald och ha god tillgänglighet för rekreation.

Sammanfattande kommentar: Nacka har länge haft ett aktivt arbete för sina sjöar och kustvatten, men har inte alltid egen rådighet över det som påverkar vattenkvaliteten. God ekologisk och kemisk status på alla vattenförekomster bedöms mycket svårt att uppnå. Målen är beroende av god samverkan med andra aktörer och en positiv utveckling i samhället i stort. Vad gäller övergödning i Nackas sjöar bedöms målet lättare att nå, även om det alltid finns risk för att tillfälliga utsläpp påverkar någon eller några sjöar under en period. Avvecklandet av enskilda avlopp kommer också att påverka målet positivt och för det finns redan en plan som följs. Vad gäller giftiga båtbottnfärger bedöms målet kunna uppnås om kommunen fortsätter arbetet med kommunikationsinsatser och påverkbara arrendavgift.

4.1 Andel badvattenprover som inte har någon anmärkning. (%)

Målnivå: 2020 100%. Basår 2014.

Kommentar: Badvattenprover mäter bakterier i vattnet och källorna till bakterierna kan t.ex. vara läckage från enskilda avlopp i närheten eller avföring från sjöfåglar som samlats på platsen.

4.2 Andel vattenförekomster som uppnår god ekologisk status. (%)

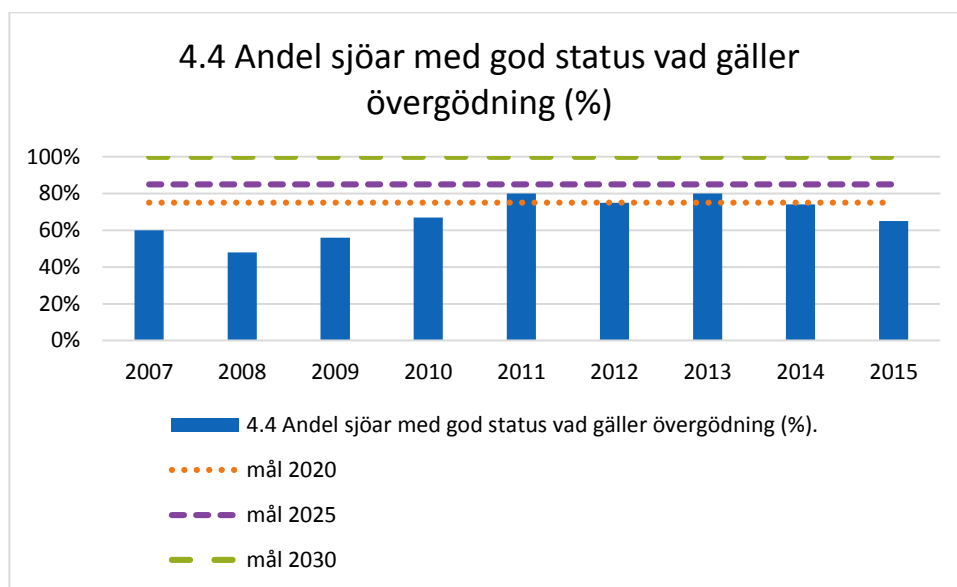
Målnivå: 2027 100%. Delmål 2021 60%. Basår 2015.

4.3 Andel vattenförekomster som uppnår god kemisk status. (%)

Målnivå: 2027 100%. Delmål 2021 60%. Basår 2015.

4.4 Andel sjöar med god status vad gäller övergödning. (%)

Målnivå: 2020 75%, 2025 85%, 2030 100%. Basår: 2015.

Kommentar: God ekologisk och kemisk status på alla vattenförekomster till 2027 är ett lagkrav enligt EU:s vattendirektiv. Dock bedöms målet mycket svårt att uppnå, främst vad gäller kustvatten som Nacka inte har egen rådighet över. För att nå dessa mål krävs främst samarbete med hela Mälarenregionen och grannkommuner i Stockholms inre skärgård. Särskilt god kemisk status är svår att uppnå p.g.a. att gamla utsläpp av föroreningar i mark och vatten finns kvar mycket länge, samtidigt som nya ämnen fortsätter att tillföras från samhällets användning av kemiska produkter i vardagen. Vad gäller målet om övergödning i Nackas sjöar ser läget bra ut för de flesta sjöar. Variationer över åren beror ofta på att någon eller några få sjöar får problem. Det är inte rimligt att förvänta sig att problem inte kan uppstå tillfälligt men över tid finns det goda förutsättningar att nå målet med bibehållna insatser som idag.

4.5 Antal enskilda avlopp i kommunen. (st)

Målnivå: 2020 1500 st, 2025 900 st, 2030 350 st enskilda avlopp. Basår 2015.

Kommentar: I takt med att kommunalt VA byggs ut ska hushåll med enskilda avlopp ansluta sig till det kommunala nätet. År 2015 fanns 1620 enskilda avlopp i kommunen. Med den plan som finns för utbyggnad av kommunalt VA bedöms målet komma att uppnås.

4.6 Andel båtar som inte använder giftiga båtbottnfärger. (%)

Målnivå: 2020 25%, 2025 50%, 2030 75%. Basår 2016.

Kommentar: För att förmå privata båtägare att inte måla sina båtar med giftiga båtbottnfärger behövs både kommunikationsinsatser och incitament. Majoriteten av alla båtklubbar i Nacka arrenderar mark av kommunen, och genom ett arrendavtal som premierar att inte använda giftiga båtbottnfärger skapas också ekonomiska incitament för båtägare. Tillsammans med ökad medvetenhet i samhället kring frågan och teknikutveckling av andra alternativ bedöms målet kunna uppnås om kommunen fortsätter arbetet med kommunikationsinsatser och påverkbar arrendavgift.

God bebyggd miljö

Den bebyggda miljön i Nacka ska bidra till en god livsmiljö där resurser nyttjas på ett hållbart sätt. Det ska vara nära till naturen och människors hälsa ska stå i fokus. Nackas sårbarhet inför effekterna av klimatförändringar ska minska.

Sammanfattande kommentar: God bebyggd miljö är ett stort område där kommunen nu har en unik chans att påverka målet i och med att Nacka bygger stad och tillväxten i hela Nacka. Uppdraget att ta fram en strategi för klimatanpassning av Nacka kommun till 2018 behöver ges till någon enhet under 2017 om målet ska uppnås i tid. Målen om miljöcertifierade byggnader i kommunen kräver ett aktivt arbete, både vid egen byggnation och i samspel med byggherrar och exploatörer för att nås. Målet om en god ljudmiljö i befintlig bebyggelse kräver extra insatser för att nås. Målen om närhet till grönområden behöver definieras ytterligare. I övrigt bedöms målen komma att uppnås.

5.1 A) Andelen kommunal nybyggnation som är klassad som Miljöbyggnad eller motsvarande certifiering. (%) Målnivå: 2020 50%, 2025 100%. Basår 2015.

B) Antal miljöcertifierade¹ byggnader i Nacka kommun. (st)
Målnivå: 2025 200 st, 2030 400 st. Basår 2015

¹ Miljöbyggnad, Svanen, Breeam eller Leed

Kommentar: En certifiering enligt Miljöbyggnad är en ambitionshöjning och en kvalitetssäkring för fastighetsprocessen som omfattar både energikrav och inomhusmiljökrav (t.ex. ventilation, kemikalier i material och radon). Inom certifieringen Miljöbyggnad finns tre nivåer; brons, silver och guld. Det gör att det finns möjlighet att anpassa ambitionsnivån i olika projekt som har olika förutsättningar. Under 2015 var det ingen av kommunens nybyggda fastigheter som var certifierade, i relation till målet på 50 % av nybyggnationen år 2020 och 100 % år 2025.

När det gäller certifiering av byggnader som byggs av privata byggherrar krävs att kommunen är tydlig med att detta är viktigt om målet ska nås. I markanvisningar för tomträtt finns möjlighet att ställa certifiering som ett krav. Under 2015 byggdes 63 miljöcertifierade byggnader i Nacka, i relation till målet 200 st år 2025 och 400 st år 2030.

5.2 Framtagen strategi för klimatanpassning av Nacka kommun senast år 2018. (Ja/nej)

Kommentar: Idag har ingen enhet uppdraget att ta fram denna strategi. Om målet ska uppnås i tid måste någon nämnd ge uppdraget till någon enhet.

5.3 Andel beslutade detaljplaner som arbetar utifrån "Riktlinjer för hållbart byggande". (%) Målnivå: 2020 100%. Basår: 2015.

Kommentar: Alla stadsbyggnadsprojekt som startat sedan 2013 använder riktlinjerna. Dock finns viss skillnad i ambitionsnivå mellan olika projekt. En uppdatering av riktlinjerna med en skärpning av uppföljningen så att man kan åskådliggöra ambitionsnivån är önskvärt för att målet ska få större effekt i verkligheten. Målet att alla stadsbyggnadsprojekt använder sig av riktlinjerna bedöms komma att uppnås.

5.4 Andel invånare som har högst 1 kilometers gångavstånd till större friluftsområde. (%) Målnivå: inte satt ännu. Basår 2016.

5.5 Andel invånare som har högst 300 meters gångavstånd till ett grönområde eller park. (%) Målnivå: inte satt ännu. Basår 2016.

Kommentar: Beräkningar av läget har inte gjorts ännu, då kommunens definition av attraktiv park och närnaturområde inte har beslutats ännu.

5.6 Andel av befolkningen som bor i bostäder med en god ljudmiljö inomhus. (%) Målnivå: 2030 75%. Basår 2016.

Kommentar: När kommunen når 100 000 invånare måste antal bullerutsatta invånare rapporteras till EU. Det behöver även tas fram ett åtgärdsprogram för att minska antalet bullerutsatta invånare. Vårt lokala miljömål för buller inomhus i bostäder kommer att nås för alla nybyggda bostäder, men utmaningen kvarstår för befintlig bebyggelse. Åtgärder kommer att krävas för att minska buller från framför allt trafiken. Målet behöver ytterligare insatser för att nås.

5.7 Andel förskolor och skolor där radonhalten är under gränsvärdet. (%)

Målnivå: 2020 100%. Basår 2015.

Kommentar: En sammanställning av radonsituationen i alla skolor och förskolor gjordes år 2006 och då klarade alla kravet. En ny sammanställning planeras att göras under 2017 för att se om situationen har förändrats eller om läget är fortsatt gott.

Ett rikt växt- och djurliv

Nacka ska ha ett attraktivt och varierat landskap med en bevarad mångfald av djur och växter.

Sammanfattande kommentar: Målen om höga naturvärden och skyddad natur bedöms komma att uppnås med redan planerade insatser. Målet om indikatorarter kan ej bedömas innan inventering har gjorts. Dock kan man generellt säga att med god planering av grönstruktur finns goda möjligheter att kombinera stadsmiljö med biologisk mångfald.

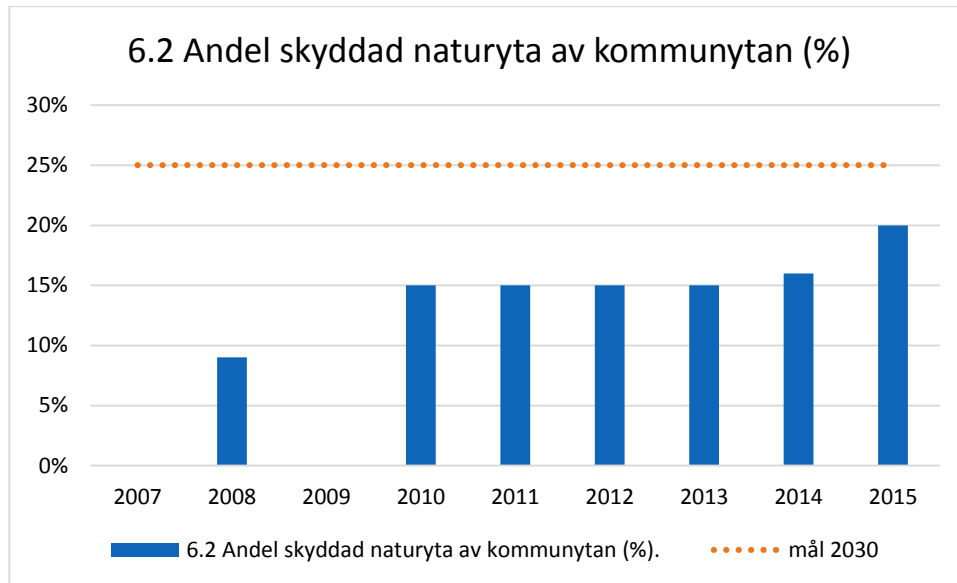
6.1 Andel yta av kommunytan som är naturmark med höga naturvärden. (%)

Målnivå: 2030 10%. Basår 2010.

Kommentar: Just nu pågår ett arbete med att ta fram skötselplan för all naturmark i kommunen och i det arbetet ingår en mer noggrann klassning av all natur (enligt Naturvårdsverkets tregradiga klassning; svensk standard 199000:2014). År 2015 var siffran 6 %. Målet bedöms kunna uppnås med redan planerade insatser.

6.2 Andel skyddad naturyta av kommunytan. (%)

Målnivå: 25%. Basår 2015.

Kommentar: Med de naturreservat som redan är beslutade men inte vunnit laga kraft kommer målet att uppnås. Jämfört med andra ekokommuner i Sverige ligger Nacka bra till, dock inte i topp.

(Läs mer: <http://sekom.miljobarometern.se/6-skyddad-natur/nacka/compare/>)

6.3 Utveckling för Nackas lokala indikatorer. (%)

Målnivå: utvecklingen ska vara positiv för minst 75% av indikatorerna och oförändrat för övriga. Basår 2016.

Kommentar: Då lokala indikatorer inte har fastställts ännu är det svårt att bedöma läget. Dock kan man generellt säga att med god planering av grönstruktur finns goda möjligheter att kombinera stadsmiljö med biologisk mångfald.